

Boeken & praatjes, letters en laatjes.

Activiteitenplan

Hennie de Heks

Introductie-activiteit.

Doel:

- De kinderen maken kennis met het kistje : Boeken en praatjes, Letters en laatjes.
- De kinderen kunnen aan de hand van de inrichting van de hoek en de titel van het boek, een voorspelling doen over de inhoud.
- De leerlingen weten dat ze spelletjes met boeken en letters gaan doen, als ze met dit kistje gaan werken.

Inhoud activiteit:

De kinderen zitten in de kring, rond de hoek die ingericht is als heksenhoek. De leerkracht zet het kistje op een centrale plaats.

Het kistje wordt bekeken.

- Wat zou het zijn ?
- Welke tekeningen / pictogrammen zie je ?
- Wat zit er in ?
- Wat hoort er op de standaard te staan ?
- Wat staat er aan de zijkant ?

De leerkracht vertelt dat ze een nieuw kistje in de klas hebben dat de naam heeft :

"Boeken en praatjes, letters en laatjes". Dit staat ook geschreven op de zijkant van het kistje.

Als je goed naar deze naam luistert dan weet je ook wat we gaan doen .

Luister nog maar eens goed : "Boeken en praatjes, letters en laatjes"

We gaan een boekje lezen en daarna gaan we steeds een ander laatje open maken en er een praatje of spelletje mee doen.

Wat zie je nog meer in de hoek?

**Boeken & praatjes,
letters en laatjes.
Activiteit 1: Boekoriëntatie**

Doel:

- De leerlingen kunnen na afloop van de boekoriëntatie de titel van het verhaal aanwijzen.
- De kinderen kunnen aan de hand van de tekeningen op de voorkant van het boek, een voorspelling maken van de inhoud van het boek.
- De kinderen weten dat je boek van voren naar achteren wordt gelezen.

Inhoud activiteit:

De leerkracht vertelt dat ze een boek heeft meegenomen.

- Kijk eens goed naar de tekening op de voorkant van het boek, waar zou het boek over gaan ?
- Dadelijk begin ik te lezen aan de voorkant en daarna lees ik steeds een volgende bladzijde. Als het verhaal uit is kijk ik naar de achterkant. Welke tekening zie je daar?
- Op de voorkant van het boek staan letters. Dat noemen we de titel van het boek. De leerkracht leest de titel voor : Hennie de heks!
- Deze woorden noemen we een zin. De leerkracht schrijft de zin op een flap.
- Als ze dit heeft gedaan komt de praatpop tevoorschijn die zegt : "Hé, dat boek gaat over mij! Dat ben ik, ik heet zo!
De juf vraagt aan de pop wie ze is. "Ik ben Hennie, en ik ben een echte heks.
- Dit boek gaat over mij en over mijn kat Helmer.

Op de flap wordt het woord "wie" geschreven. Daarachter een en een .
Hennie en Helmer.

Onze namen beginnen met dezelfde letter!

De juf zegt dat ze nu erg benieuwd is geworden naar het boek en dat ze het wil gaan voorlezen.

De pop wordt even in het heksenhuis gezet.

Bij het voorlezen past de grote la met het symbool. De la wordt open gemaakt.

***Boeken & praatjes,
letters en laatjes.
Activiteit 2: verhaalbegrrip***

Doel:

- de kinderen breiden hun woordenschat uit door de attributen te benoemen die een ondersteunende rol in het verhaal hebben.
- de kinderen zijn in staat om het verhaal na te vertellen m.b.v. voorwerpen.
- de kinderen zijn in staat om het verhaal na te vertellen m.b.v. afbeeldingen.

Inhoud activiteit:

De spullen uit de grote la worden bekeken. Er zitten drie katten in. Dat is vreemd. Hennie zei toch dat ze een zwarte kat had?

Er ligt ook een toverstok in. Die heb je natuurlijk nodig als je een heks bent.

Er zitten ook plaatjes in. Die gaan allemaal over het boek. Enkele plaatjes worden bekeken en dan even aan de kant gelegd. De spullen die in de heksenhoek staan en te groot zijn voor het kastje, worden ook genoemd. (Heksenjurk, heksenhoed, kraai, uil, slang, geraamte, rat, pan, spin, heksenbezem).

Vervolgens wordt het boek voorgelezen. De attributen bieden hierbij een ondersteunende rol. Op het moment dat Hennie een probleem heeft met haar zwarte kat wordt samen naar een oplossing gezocht. Hoe gaat het verhaal verder?

De tweede "stop" wordt gemaakt wanneer ook de groene kat niet aan de verwachtingen voldoet.

De laatste onderbreking is het zoeken naar een goed einde van het verhaal.

Het verhaal kan meerdere keren worden voorgelezen, op verschillende tijdstippen.

***Boeken & praatjes,
letters en laatjes.
Keuzeactiviteiten***

Nadat het boek gelezen is, kunnen de kinderen kiezen welk laatje er geopend wordt. Een aantal lades kunnen meerdere malen geopend worden.

**Boeken & praatjes,
letters en laatjes.
Keuzeactiviteit: verhaalbegrip**

De volgende activiteiten kunnen *na het lezen* worden uitgevoerd m.b.t. verhaalbegrip.

Verhaalschema maken m.b.v. pictogrammen:

Doel:

- de leerlingen krijgen inzicht in pictogrammen m.b.t. het verhaalschema.
- de leerlingen zijn in staat om vragen te beantwoorden, m.b.t. de inhoud van het boek.
- na afloop zijn de kinderen in staat om de schematisch aangegeven verhaallijn te verwoorden.

Activiteit:

- Op een flap heeft de leerkracht een pictogram en de "wie" vraag geschreven.
- De overige pictogrammen worden besproken en ingevuld op de flap.
Op deze manier kan het verhaalschema in kaart worden gebracht.
In eerste instantie kunnen de volgende vragen worden gesteld:
  - over wie gaat het verhaal ?
  - waar speelt het verhaal zich af?
  - begin, wat kun je vertellen over het begin van het verhaal ?
  - afloop, hoe loopt het verhaal af ?

Deze vragen kunnen uitgebreid worden.

Na afloop kan een kind aan de hand van de pictogrammen, woorden en de eigen gemaakte tekeningen, de verhaallijn verwoorden.

Deze flap, met het verhaalschema moet een centrale plek krijgen, binnen het thema.

Navertellen van het verhaal m.b.v. materiaal.

Doel:

- de kinderen breiden hun woordenschat uit door attributen te gebruiken/ benoemen.
- de leerlingen van groep 1 zijn in staat om de verhaallijn globaal na te vertellen m.b.v. 4 attributen.
- de leerlingen van groep 2 zijn in staat om de verhaallijn precies na te vertellen m.b.v. 6 of 7 attributen.

Activiteit:

Eén kind opent de lade en de attributen worden benoemd.

De leerkracht selecteert een aantal attributen en vraagt aan de leerlingen om met deze attributen in de goede volgorde van het verhaal te leggen.

Daarna wordt er gekeken of het kind m.b.v. deze attributen het verhaal in goede volgorde kan navertellen.

Afhankelijk van het kind en de groep kan het aantal attributen uitgebreid worden en kan het verhaal gedetailleerder omschreven worden.

Navertellen van het verhaal m.b.v. afbeeldingen.

Doel:

- de leerlingen van groep 1 zijn in staat om de verhaallijn globaal na te vertellen m.b.v. 4 afbeeldingen
- de leerlingen van groep 2 zijn in staat om de verhaallijn precies na te vertellen m.b.v. 6 of 7 afbeeldingen.

Activiteit:

Eén kind opent de lade en de afbeeldingen worden bekeken.

De leerkracht selecteert een aantal afbeeldingen en vraagt aan de leerlingen om met deze afbeeldingen in de goede volgorde van het verhaal te leggen.

Daarna wordt er gekeken of het kind m.b.v. deze plaatjes, in de goede volgorde, het verhaal kan navertellen.

Afhankelijk van het kind en de groep kan het aantal afbeeldingen uitgebreid worden en kan het verhaal gedetailleerder omschreven worden.

**Boeken & praatjes,
letters en laatjes.
Keuzeactiviteit: functies van geschreven taal.**

Doel:

- de leerlingen ervaren dat je iets kunt leren door te lezen;
- de leerlingen leren dat je m.b.v. letters en tekeningen werkschema's kunt maken;
- de leerlingen ervaren dat werkschema's je helpen bij het uitvoeren van activiteiten.

Activiteit 1: Heksensoep maken.

Het lied van de "Heks van Dovenetel" kan hier bij gezongen worden.

Heksen moeten ook eten. Wat heb je nodig om echte heksensoep te maken?

Wat heb je eerst nodig, en dan, en dan.

Hoe kun je andere kinderen laten weten hoe je heksensoep moet maken?

Tot slot wordt er gezamenlijk een kookboek gemaakt m.b.v. tekeningen, nummers en letters.

Op de flap-over wordt een indeling gemaakt. Eerst..... (1) dan.....(2) en dan.....(3)

Er kunnen verschillende recepten bedacht worden!

De recepten worden verzameld in een "kookboek".

Verschillende dingen liggen in het laatje. (spin, slang, paddestoel, tomaat, e.d.)

De kinderen kunnen zelf meer voorwerpen uit de klas zoeken.

De kinderen proberen elkaars recepten uit. (Ze lezen ze zelf)

Activiteit 2.

In de la zit algemene informatie over poezen. Die kan worden voorgelezen.

De leerkracht kan daarna de tekst voorlezen en de kinderen kiezen het goede plaatje erbij. Er kan een gesprekje gevoerd worden over poezen.

In de la zit ook een kleine heks.

Wat weten ze al van heksen? In welke verhaaltjes komen ze voor?

Wat willen ze er nog meer van weten?

**Boeken & praatjes,
letters en laatjes.**

Keuzeactiviteit: relatie tussen gesproken en geschreven taal.

Doel:

- de kinderen ervaren dat ze het versje dat ze horen ook kunnen opschrijven.
- de kinderen kunnen de twee laatste zinnen die ze horen na zeggen.
- de kinderen kunnen tekeningetjes maken bij bepaalde woorden in het versje, waardoor ze het versje visueel beter kunnen volgen.

Activiteit:

Als een kind dit laatje wil open maken, wijs dan kort even op het pictogram.

Wat zie je ?

Wat zou je moeten gaan doen ?

In het laatje ligt een briefje. Wat zou er op staan? Kun je al een woordje lezen?

Gezamenlijk wordt dit versje 2 keer beluisterd.

Het zou handig zijn als we dit kunnen opschrijven op een flap. Dan kunnen we het versje horen, maar ook zien.

We luisteren nu steeds naar 1 zin. Eén kind helpt mij met het opschrijven van het gedicht, en herhaalt steeds de zin van het versje.

Sommige zinnen zijn moeilijk te onthouden: ze zijn lang. Zijn deze zinnen ook moeilijk om op te schrijven ? (Ja... dat is veel werk !)

De relatie wordt gelegd tussen: als je veel woorden hoort, moet je ook veel woorden opschrijven. (dit noemen we een lange zin)

En als je weinig woorden hoort, moet je ook weinig woorden opschrijven. (dit noemen we een korte zin).

Als het hele versje is opgeschreven gaan we tekeningetjes maken bij de woorden die je veel hoort / ziet.

Eventueel kan op het laatst het versje opgezegd worden waarbij de leerkracht de woorden aanwijst die gesproken worden. Kloppen de tekeningen ?

Het versje kan met twee kinderen gespeeld worden. De tekeningen kunnen hierbij weer een handig hulpmiddel zijn.

**Boeken & praatjes,
letters en laatjes.
Keuzeactiviteit: taalbewustzijn (fonologisch bewustzijn)**

Activiteit 1:

Werken met het versje : "Lieve kleine toverheks"
Vervolgactiviteit, maar ook los te gebruiken.

la 2 pictogram oor

Doel:

- de kinderen kunnen samen het versje opzeggen;
- twee kinderen kunnen dit ook alleen;
- de kinderen zijn in staat om eindrijm te herkennen;
- de kinderen kunnen zelf rijmwoorden maken.

Activiteit:

Als dit laatje wordt geopend, treffen de kinderen hierin het versje van
"Lieve kleine toverheks".

Dit versje wordt gezamenlijk nog eens gelezen.

Vervolgens vraagt de leerkracht of de kinderen woordjes horen die rijmen.

Dit kunnen o.a. de volgende woorden zijn :

De rijmwoorden worden opgezocht op de flap en nogmaals genoteerd.

Wat zien jullie bij deze woorden ?

Rijmwoorden hebben dezelfde letters op het eind.

heks	spreuk	fluit	staart	kroon
geks	leuk	sput	baard	gewoon

Kunnen jullie nog meer rijmwoorden bedenken op :

Spin	stok	jurk	pan	muis	kraai
------	------	------	-----	------	-------

Deze woorden worden onder elkaar genoteerd. Telkens wordt gekeken of er dezelfde letters zijn en waar die staan.

Activiteit 2: Rijmen (eindrijm)

Doel:

- rijmzinnen kunnen afmaken.

De zin wordt langzaam voorgelezen. Het laatste woord moeten de kinderen aanvullen.
Dit kan in de grote en in de kleine kring gebeuren. Naar aanleiding van de laatste zinnen kunnen de kinderen zelf rijmzinnen maken.

Hennie valt over de mat,
Nu is ze boos op de ..... *kat*

De kat is zwart,
Hennie valt heel ..... *hard*

Weet je wat ik nu ga doen?
Ik tover jou helemaal ..... *groen*.

Helmer mag niet op het bed,
Dus wordt hij buiten de deur ..... *gezet*.

Nu zit ik buiten in het gras,
Ik wou dat ik weer binnen..... *was*.

Alles wat ik zoek,
Staat in mijn ..... *toverboek*.

Hocus pocus filibom,
Heksen zijn nog niet zo ..... *dom*

Friemelfrats en friemelfraai,
Ik maak van jou een zwarte ..... *kraai*.

Simbalorum snoeplakee,
Ik maak van jou een tover..... *fee*.

Potverdrie en potverdaan,
Is dat toveren nu ..... *gedaan?*

Hocus pocus fluitekruid,
Nu is mijn hele versje ..... *uit*.

Activiteit 3: zinnen opdelen in woorden.

Doel:

- de kinderen kunnen zinnen opdelen in woorden.
- de kinderen kunnen aangeven hoeveel voetstappen / woorden er zijn met behulp van materiaal.

Pop Hennie praat in tovertaal. De leerkracht vraagt waarom Hennie zo praat. Toverspreuken moet je op die manier uitspreken, anders gaat het mis.

Als je per ongeluk een woord teveel of te weinig zegt gebeuren er rare dingen.

De kinderen gaan ook praten op de manier van Hennie.

Voorbeeldzin: Ik ben een heks.(4)

Hennie legt voor elk woord een blokje neer.

De heks woont in een bos

Het huis is zwart

Het bed is ook zwart

Zelfs het bad is zwart

De heks heeft ook een kat

Die is ook zwart

De heks kan de kat niet zien

De heks is boos op de kat

De kat wordt groen

Nu kan de heks hem goed zien

De kat slaapt op het bed

Dat mag hij niet

De heks zet de kat in het gras

De heks valt in het gras

De kat is niet blij

Hij komt niet meer naar huis

De heks is ook niet blij

Wat moet ze nu doen?

Ze geeft haar huis een kleur

Nu kan de heks de poes weer zien

De zinnen van 4 en 5 woorden zijn meer geschikt voor groep 1 leerlingen. De langere zinnen kunnen door de groep 2 leerlingen gedaan worden. Bepalend hiervoor is echter de ontwikkeling van het kind en niet de groep.

Deze oefening kan ook gedaan worden m.b.v. de toverstok. Elk woord krijgt een tik.

Met de toverstok een blokje aantikken of bijschuiven.

Lange en korte zinnen kunnen aangegeven worden.

Let op het neerleggen van de blokjes. Hanteren ze de leesrichting, gaan ze geordend te werk?

Activiteit 4: Woorden in klankgroepen verdelen.

Een toverwoord moet je duidelijk uitspreken.

Hennie doet het voor met haar toverstok.

Ze tikt met haar stokje op de tafel bij elke lettergreep.

Een andere manier is het verbinden van lettergrepen tot woorden.

Hennie zegt het woord in stukjes, de kinderen maken er één woord van.

To-ver-heks

To-ver-boek

To-ver-stok

Be-zem-steel

Ta-pij-ten

La-ken

De-ken

Strui-ke-len

Le-lij-ke

Ro-zen-struik

Snor-ha-ren

Uit-la-chen

Ver-schrik-ke-lij-ke

Hek-sen-soep

Pad-de-stoe-len

To-ver-drank

To-ver-spreu-ken

Ge-heim-zin-nig

Be-to-ve-ren

Ver-an-de-ren

De leerkracht kan ook variëren door eerst de lettergrepen te zeggen waarna de kinderen het hele woord zeggen.

**Boeken & praatjes,
Letters en laatjes.
Keuzeactiviteit: Taalbewustzijn (fonemisch bewustzijn)**

Activiteit 1: sorteren van woorden op beginrijm.

la 3 pict. bijl

Doel:

- de kinderen zijn in staat om beginrijm te herkennen in langgerekte woorden;
- de kinderen kunnen worden herkennen die een andere beginletter hebben;
- de kinderen kunnen zelf woorden bedenken met deze beginrijm.

Activiteit:

In dit laatje ligt een briefje waarop woorden staan. Dit zijn de woorden die horen bij het verhaal van Hennie de heks. De juf vertelt dat ze woordjes gaat oplezen.

"Jullie moeten goed naar deze woordjes luisteren. Kunnen jullie vertellen waarom deze bij elkaar horen?"

De leerkracht praat met een langgerekte beginklank.

1. hennie - heks - helmer - hoed

Ik hoor vooraan de letter : h

2. stok - soep - spin - slang.

Ik hoor vooraan de letter : s

3. groen - geel - gras - gang.

Ik hoor vooraan de letter : g

4. bed - boom - buiten - bezem.

Ik hoor vooraan de letter : b

5. rol - rood - raam - ren.

Ik hoor vooraan de letter : r

6. mat - muis - monster.

Ik hoor vooraan de letter : m

Ter controle kunnen de woorden op de flap geschreven worden.

Verdere mogelijkheden zijn :

- Bedenk nog een woord met de beginletter h, s, g, b en r. Dit hoeven geen "Hennie woorden" te zijn.

Schrijf deze woorden ook op de flap erbij.

- Welk woord hoort er niet bij ?

Dezelfde woorden als bovenstaande oefening maar nu met een ander woord er tussen.

- Zijn er in de klas ook kinderen die dezelfde letter vooraan hebben in hun naam als Hennie?

Ook andere namen kunnen op de flap genoteerd worden zodat de kinderen overeenkomsten gaan zien.

De **A B C muur** kan bij deze activiteit geïntroduceerd / uitgebreid worden.

In het laatje zitten ook losse kaartjes. De kaartjes moeten gesorteerd worden op beginklank.

Activiteit 2: Hakken en plakken met Hennie.

Doel:

- de kinderen kunnen losse klanken samenvoegen tot een woord, waarbij de zin een ondersteunende rol biedt.
- de kinderen kunnen losse klanken samenvoegen tot een woord uit het boek, zonder ondersteuning van de zin.

Activiteit:

Eén kind maakt het laatje open haalt er een blaadje met zinnen uit.

Hennie weet hier wel een spelletje mee.

Zij zegt de zin, en één woord zegt ze in stukjes. De kinderen raden wat ze gezegd heeft.

Een vervolg activiteit hierop kan zijn; alleen het losse woord herkennen.

Met een "echte" bijl worden de letters gehakt.

Hennie heeft een p o e s

De poes is z w a r t

Zijn ogen zijn g r o e n

De heks heeft een zwart h u i s

Hennie valt van de t r a p

Helmer ligt in b e d

Hennie zet Helmer in het g r a s

De heks tovert met haar s t o k

De kat zit in de b o o m

Daar zit hij de hele n a c h t

Dit heeft Hennie in haar huis:

b e d

r a a m

b o e k

d o o s

v a a s

b a d

t o n

t r a p

k r a a n

k a s t

d a k

s t o e l

f l e s

k i s t

l a m p

d e u r

b e l

b l o e m

s p i n

k r u k

**Boeken & praatjes,
Letters en laatjes.
Keuzeactiviteit: alfabetisch principe.**

Activiteit: zoem zoem de letterbij, maakt ons blij.

Doel :

- de kinderen maken kennis met Zoem Zoem de letterbij die erg van letters houdt;
- de kinderen kunnen de letter h herkennen tussen andere letters;
- de kinderen kunnen de positie van de letter aangeven in een woord dat visueel wordt aangeboden;
- de kinderen kunnen de positie van de letter aangeven in een woord dat auditief wordt aangeboden;
- de kinderen kunnen woorden benoemen met deze letter.

Activiteit:

Als een leerling laatje 5 wil openmaken klinkt er gezoem. Met z'n allen luisteren we naar het geluid. "Waar komt het toch vandaan ?"

In het laatje ligt een bijtje. "Ik ben Zoem, Zoem", zegt de bij en ik heb erge honger.

De juf wil hem honing geven maar de bij lust dit niet .

"Ik lust alleen maar letters", en daarom zegt hij: "Ik ben Zoem, Zoem de letterbij en ik maak kinderen blij!"

Zoem Zoem vliegt door de klas op zoek naar letters. De kinderen helpen hem erbij en wijzen letters aan. Zoem Zoem kan moeilijk beslissen welke letter hij vandaag eens wil proeven.

Uiteindelijk vliegt hij terug naar zijn laatje en vindt daarin de letter h. Hij besluit om deze letter te proeven, maar eerst moeten de kinderen hem erbij helpen.

- wie weet hoe deze letter heet ?
- wie heeft deze letter al eens gezien ?
- zie je deze letter op het boek ?
- zie je deze letter in het versje van de heks ?
- wie heeft deze letter in zijn naam ?

Zoem Zoem snoept van alle letters h een beetje.

Als hij zijn buikje vol heeft, gaat hij lekker slapen in zijn letterlaatje.

N.B. de hoofdletter H en de kleine letter h kunnen voor verwarring zorgen.

Op het boek wordt de hoofdletter H afgeplakt zodat de kleine h zichtbaar wordt.

Vervolgactiviteiten:

- De Lettermuur:

Tijdens het werken kunnen kinderen tekeningen maken of plaatjes uitknippen van woorden met een H. Deze tekeningen krijgen een plaatsje bij de letter h van de lettermuur.

- Schrijf/stempelhoek:

Toverspreuken schrijven van alle letters die je kent. Ze worden ook echt voorgelezen!

Wat gebeurt er als je die toverspreuk zegt?